

Ärende: Tillgänglighet vid busshållplatser i Mariehamn

Datum: 3 september 2024   **Tid:** kl. 10.15

Plats: Fem olika busshållplatser: på Doktorsvägen, Sjukhusvägen, Nygatan, Ålandsvägen samt Norra Esplanadgatan i Mariehamn

Deltagare:

Erika Elfsberg, Funktionsrätt Åland
Alexandra Gamba, Funktionsrätt Åland
Filip Azam, tillgänglighetskonsult
Ann-Katrin Mörn, Reumaföreningen
Dennis Björk, Neurologiska föreningen
Dexter Mäkelä, NPF Åland

Pia Widén, representant från Mariehamns stadsmiljönämnd

Innehåll:

Ärende: Tillgänglighet vid busshållplatser i Mariehamn	1
Bedömning av tillgängligheten vid busshållplatser i Mariehamn	2
Viktiga åtgärder som bör prioriteras:.....	3
Allmänt för samtliga busshållplatser vi tittat på:	3
Svårlästa turlistor	4
Allmänt som gäller bussar och bussresan	5
Prioritering av anpassningar:	5
Enskilda busshållplatser:	6
Doktorsvägen 1	6
Sjukhusvägen:	7
Nygatan (intill Varuboden)	8
GE-huset	11
Kyrkan	12
Rekommendationer som används i Sverige och Finland:	13

Bedömning av tillgängligheten vid busshållplatser i Mariehamn

Funktionsrätt Ålands tillgänglighetsgrupp anser att busshållplatserna i Mariehamn bör ses över och planerade ett besök på några av stadens hållplatser. Pia Widén som sitter i stadsmiljönämnden i Mariehamn bjöds in att delta.

Tillgänglighetsgruppen består av representanter från Funktionsrätt Ålands medlemsföreningar samt Funktionsrätt Åland och gruppen gör inventeringar utifrån ett erfarenhetsperspektiv. Gruppen har ett brett perspektiv där fysiska, sensoriska samt psykiska funktionsnedsättningar beaktas och vilka anpassningar som behövs för att det som inventeras ska vara tillgängligt för alla. Konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning ligger till grund för gruppens arbete.

Detta är en övergripande rapport utifrån gruppens samlade erfarenhet och våra synpunkter vid korta besök vid flera busshållplatser i Mariehamn. Vid kommande ombyggnad av specifika busshållplatser uppmanar vi staden att ta kontakt med Funktionsrätt Åland, så kan vi ge detaljerade råd om anpassning för just den platsen.

De fem busshållplatserna som valdes ut var:

1. Hållplatsen på Doktorsvägen 1 (där man stiger av om t.ex. ska till paramedicin eller psykiatriska kliniken).
2. Hållplatsen på Sjukhusvägen
3. Hållplatsen vid Varuboden på Nygatan 5
4. Hållplatsen vid GE-huset på Ålandsvägen
5. Hållplatsen vid Kyrkan, nära Trobergshemmet, på Norra Esplanadgatan

Mellan hållplatserna vid Sjukhusvägen och Nygatan åkte gruppen med stadsbussen. En noggrann kartläggning av bussen kunde inte göras på den korta tiden, men gruppen noterade hur det fungerade för personer med rullstol samt eldriven rullstol att resa med bussen samt stiga på och av på hållplatserna.

Vi valde ut hållplatser utifrån dessa kriterier: Hållplatser som besöks av många äldre och av personer med funktionsnedsättning. (vid sjukhuset och kyrkan) Hållplatser som är välbesökta (Ge-huset och Nygatan). Innan gruppens möte hade representant från gruppen även kontakt med bussbolaget som uppgav att samtliga bussar är sänkbara och har ramp samt att personer med rörelsenedsättning och äldre ibland har problem att stiga på och av vid just sjukhuset och kyrkan (nära Trobergshemmet).

Funktionsrätt Ålands tillgänglighetsgrupp ser brister vid samtliga fem busshållplatser som valdes ut för kartläggning. Gruppens samlade kännedom om hållplatserna i Mariehamn gör att vi kan säga att urvalet ger en rättvis bild av hur hållplatser ser ut i staden. Därmed kan vi anta att det finns liknande brister vid samtliga eller de flesta hållplatser i staden.

För våra rekommendationer om hur en tillgänglig busshållplats bör utformas har vi främst utgått från Trafikverkets infomaterial "Användbar kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning", från 2010. (Ett utdrag finns sist i rapporten). Vi har även använt oss av information från webbsidan www.sujuva.info där info om rekommendationer för busshållplatser tagits fram i samarbete med bland annat Helsingfors stad, med källor och riktlinjer tagna från Transportstyrelsen, Huvudstadsregionen stadstrafik med flera. Denna information finns dock enbart på finska.

Viktiga åtgärder som bör prioriteras:

- Skyltningen vid busshållplatserna bör genomgående ses över så att samtliga hållplatser har samma namn som i turlistan, vilket i dag inte är fallet på flertalet platser.
- Bussturlistorna behöver göras läsvänligare, med turlistor som är rätt placerade och med turlistor som inte utsätts för fukt.
- Höjning av trottoarens kant vid platsen för påstigning till rekommenderad höjd bör göras. Det är också viktigt att busschauffören sänker bussen vid av- och påstigning om en person har hjälpmedel som rullstol och rollator. Dessa två åtgärder gör att rampen har godkänd lutning som enkelt kan användas av personer med hjälpmedel.
- Busschaufförer bör utbildas i vad som krävs för att underlätta för personer med olika funktionsnedsättning att resa med stadsbussen. Det gäller både för på- och avstigning samt hur man kommer på rätt buss och hur man kommer av på rätt ställe.
- Belysning bör finnas vid busshållplatser där turlistor är på stolpe, se nedan. Det är också viktigt att se till att stolpen är placerad så att även personer med hjälpmedel kan komma nära för att läsa turlistor.

Allmänt för samtliga busshållplatser vi tittat på:

- Ingen vit varnande kontrastmarkering vid trottoarens kant om var vägen börjar.
- För liten text på infon om bussturlistorna som finns uppsatta. De är uppsatta som pappersark bakom plast, vilket leder till att fukt letar sig in och gör texten svår eller omöjlig att läsa. Eftersom texten är så liten blir skyltarna för högt uppsatta. Med större text skulle den nuvarande placeringen på max 170 cm vara godkänt.
- Det finns ingen info i busskurerna om hur man betalar. Vissa busshållplatser hade ingen info om kontaktuppgifter som exempelvis ett telefonnummer.
- Det finns inte belysning vid stolpar där vissa bussturlistor är. Det är endast belysning i busskuren. (Tillgänglighetsgruppen besökte busshållplatserna dagtid och ger därmed inte ett utlåtande i denna rapport om belysningen är tillräcklig eller ej.)
- Ledstråk i form av plattläggning med synlig kontrast samt relief underlättar för personer med synnedsättning att veta var man ska vänta och var man stiger på bussen. Varningsplattor är mycket viktiga då de berättar för någon med synnedsättning vad som är en farlig plats, exempelvis så att de inte stiger rakt ut i trafiken. Detta fanns enbart på en av de hållplatser vi besökte.
- Skyltar som benämner busshållplatsen samt trafikskyltar med busshållplats-symboler är korrekt utformade med god kontrast. De är också placerade väl synligt på samma plats, antingen på sidan av busskuren om det finns sådan, eller på en stolpe vid hållplatsen. Vissa busshållplatser heter dock inte samma sak i turlistan som på skylten, vilket bör åtgärdas.
- Bänkar i busskurer och på busshållplatser bör ha rygg- och armstöd. Det kan också vara bra att ha bänkar i olika höjd för de som har svårt att resa sig från en lägre bänk, exempelvis vid busshållplatser som används av många äldre.

Flertalet busshållplatser har för låg trottoarkant vid på- och avstigning. Rekommendationen är 16 cm och detta uppfyller endast busshållplatsen vid GE-villan. Gruppen har enbart besökt några hållplatser men vi tror att detta är ett problem för de flesta eller samtliga övriga busshållplatser i staden. Om bussen sänks ner då rampen läggs ut och med en högre kant på 16 cm kan personer med hjälpmedel enkelt komma på bussen utan hjälp.

Det finns inget sätt att få information om turer, vilken buss som stannar med mera om man har en synnedsättning. Info om detta i audioform skulle underlätta för dem.

Svårlästa turlistor

Turlistorna är i form av pappersark innanför plast i en ram eller plastficka, vilket leder till att pappret lätt blir fuktigt och därmed ännu mer svårläst och ibland omöjligt att läsa. Det här är särskilt ett problem vid de hållplatser där turlistorna sitter på stolpe och inte under tak. Den blanka ytan leder också till att dagsljus speglas och det kan också göra turlistorna svårlästa.

Turlistorna innehåller mycket text och vid hållplatser som trafikeras av flera linjer finns varje turlista uppsatt. Texten är liten och svårläst för exempelvis personer med något nedsatt syn och personer med rullstol som får svårt att läsa liten text som blir för högt upp.

Rekommendationen för storlek på text för skyltar är kopplat till hur långt läsavståndet är. Det är viktigt att tänka på att kortväxta samt personer i rullstol läser från en lägre höjd. Vi kan bara konstatera att det blir svårt att få med all text i turlistorna och samtidigt ha en tillräckligt stor textstorlek som passar flertalet resenärer.

Vår rekommendation att se över den info som finns vid hållplatserna, behöver hela turlistan finnas med på varje hållplats eller kan man förenkla informationen så att resenärerna får reda på endast info de behöver veta? Exempelvis likt en digital infoskylt som visar information för nästa tur, eller något annat sätt att förenkla informationen. Nu behöver resenären leta efter rätt tidpunkt i turlistan för hela dagen och det är lätt att se fel i tabellerna.

Turlistorna är tryckta i ett tydligt typsnitt utan serifer, vilket är bra.

Bild 1. Turlistorna i busskur vid Nygatan.

Bild 2. Turlistor på stolpe, Sjukhusvägen.

Allmänt som gäller bussar och bussresan

Bild 3. Ramp för av- och påstigning.

Bild 4. Påstigning vid sjukhuset.

Kartläggning gjordes ej av bussen – detta är vad gruppen hann notera under färden i reguljär trafik samt gruppens rekommendationer.

- Vi fick information om att alla bussar går att sänka av bussbolaget. Vid resan vi gjorde där två personer hade rullstol gjordes dock inte detta vad vi kunde se. Rampen fälldes ut av busschauffören men rampens lutning vid bägge hållplatser var alldeles för hög för att ta sig upp/nerför utan hjälp eller eldriven rullstol.
- Rampen fälldes ned med en smäll, busschaufförerna borde ha verktyg för att fälla ner rampen långsamt så att det inte upplevs skrämmande eller finns någon klämrisk.
- Busschaufförer som kör stadsbussarna bör kontinuerligt utbildas i hur de bäst hjälper personer med funktionsnedsättningar att ha en trygg och välfungerande resa med bussen.
- Det finns knapp att trycka på för att få hjälp med rampen vid det utrymme där man sitter i bussen om man har rullstol/hjälpmedel. Detta fungerade bra.
- Inne i bussen var det god framkomlighet och två personer med rullstol åkte med på färden. Bussbolaget hade meddelat på förhand att endast en person med rullstol kan åka per gång, eftersom man spänner fast rullstolen. Det gjordes dock inte.
- Det var svårt att veta vilken buss man skulle stiga på och vilken linje bussen körde som stannade. För en person med exempelvis synnedsättning är det inte alls möjligt att enkelt stanna rätt buss, även för andra upplevdes det som svårt.
- Ingen audio eller visuell text finns i bussen om vilken hållplats bussen närmar sig.

Prioritering av anpassningar:

Gruppen föreslår att om endast vissa busshållplatser görs tillgängliga bör hållplatser som används av många äldre och personer med rörelsenedsättning eller andra funktionsnedsättningar prioriteras. Exempel på sådana platser är hållplatserna vid sjukhuset samt hållplatsen vid Trobergshemmet. Man bör även prioritera hållplatser som är välbesökta. Till exempel hållplatsen vid GE-villan på Ålandsvägen som redan i dag har bättre tillgänglighet än övriga hållplatser, samt hållplatsen vid Varuboden på Nygatan.

Enskilda busshållplatser:

Kartläggningen av hållplatser gjordes på en förmiddag i september en klar och solig dag. Kartläggningen startade på Doktorsvägen där gruppen tittade på en busshållplats. Gruppen tog sig sedan gående vidare cirka 300 meter till busshållplatsen på Sjukhusvägen. (Det finns busshållplatser på båda sidor om Sjukhusvägen, vi kontrollerade hållplatsen på samma sida om vägen som sjukhuset.) Härifrån tog gruppen stadsbussen som gick in mot centrum, en färd som tog cirka fem minuter. Gruppen steg av vid Varuboden på Nygatan. Hållplatsen vid Nygatan kontrollerades, sedan tog sig gruppen sig till fots längs Nygatan-Ålandsvägen cirka 400 meter till hållplatsen vid GE-huset. Därifrån gick vi 150 meter längs Norra Esplanadgatan för att titta på busshållplatsen vid Stadskyrkan, nära äldreboendet Trobergshemmet.

Doktorsvägen 1

Busshållplatsen vid Doktorsvägen 1 används bland annat av de som ska till Paramedicin, psykiatriska kliniken och ÅHS konferenscenter.

Bild 5. Väg till hållplatsen.

Bild 6. Vägen efter Hållplatsen med övergångsställe.

Vägen till busshållplatsen: Söderifrån tar man sig upp för en backe innan man kommer till busshållplatsen (se bild 5). För att ta sig till bland annat Paramedicin finns en gångväg som leder till cykelvägen som sedan leder till ett övergångsställe över Doktorsvägen (se bild 6). Vägen dit är plan utan kanter. Cykelvägen går förbi hållplatsen på baksidan av busskuren vilket är bra.

Bild 5. Skyltning på busskuren.

Bild 6. Turlista vid busskuren

Skytning och turlistor: Det finns fler busshållplatser på Doktorsvägen, vilket gör skytningen förvirrande för resenärer: på skylten på sidan av busskuren står det "Doktorsvägen" men i turlistan "Doktorsvägen 1". Det bör åtgärdas. Turlistorna är svårlästa.

Bild 7. Markbeläggning vid busstur.

Markbeläggning och trottoar: Busshållplatsen har ingen stenläggning, det är samma typ av asfalt som på vägar och cykelbanor där busskuren står och där man stiger på. (se bild 5.) Det finns ingen vit markering mot gatan och inget ledstråk eller reliefplattor för personer med synnedsättning. Detta försvårar för personer med synnedsättning att se att man befinner sig på hållplatsen och inte på vägen eller cykelvägen. Avståndet mellan busstur och väg är 114 cm, rekommendationen är 150 cm så att en person med rullstol även har svängradie. Höjden på trottoarkanten är 6,5 cm. Den bör vara 16 cm.

Busstur: Busskurens höjd är 230 cm vilket är godkänt. Inne i busskuren finns en bänk för två personer samt utrymme för en person i till exempel rullstol. Bänkar i busskurer bör ha rygg- och armstöd, vilket saknas. Det finns belysning i busskuren. Det saknas kontrastmärkning på glasväggarna.

Sjukhusvägen:

Vi tittade på den busshållplats vid Sjukhusvägen som är på samma sida vägen som sjukhuset.

Bild 8. Vägen till hållplatsen

Bild 9. Busskuren vid Sjukhusvägen.

Vägen till busshållplatsen: Det är oklart hur man enkelt tar sig till och från sjukhuset från hållplatserna, det finns ingen skyltning nära hållplatsen. Det är lång väg att ta sig ner till Doktorsvägen och sedan in på sjukhusområdet, cirka 350 meter. En kortare väg till sjukhuset från dessa hållplatser och tydlig skyltning skulle behövas. Nära hållplatsen finns en närmare väg in till sjukhuset men den har förbud för både fordon och fotgängare eftersom vägen är för utryckningsfordon.

Det finns gott om plats mellan busskur och väg, mer än det rekommenderade 150 cm. Cykelvägen går rakt framför busskuren – vilket är en säkerhetsrisk. Denna cykelväg är mycket trafikerad, ofta i höga farter. (Se rekommendationer i slutet av rapporten)

Markbeläggning och trottoar: Busshållplatsen har ingen stenläggning, det är samma typ av asfalt som på vägar och cykelbanor där busskuren står och där man stiger på. Det finns ingen vit markering mot gatan och inget ledstråk eller reliefplattor för personer med synnedsättning.

Bild 10. Skytning på busskuren.

Bild 11. Turlista vid busskuren

Skytning och turlistor: Skytningen på hållplatsen är oklar även på denna hållplats. Skylden på busskuren säger "Sjukhusvägen", skylden på stolpen säger "sjukhuset" - i turlistan står det "sjukhuset". Det bör åtgärdas.

Bussturlistorna är placerade på stolpen med skyltning om busshållplatsen. Det är svårt att komma nära stolpen med rullstol när det är högt gräs runt om som på bilden (bild 11). Vissa turlistor hamnar på baksidan av stolpen, de är dock vridbara men det kräver att personen kommer nära nog. Det finns inte heller belysning vid stolpen. Turlistorna är svårlästa.

Busskur: Busskurens höjd är 230 cm vilket är godkänt. Inne i busskuren finns en bänk för två personer samt utrymme för en person i till exempel rullstol. Bänkar i busskurer bör ha rygg- och armstöd, vilket saknas. Det finns belysning i busskuren. Det saknas kontrastmärkning på glasväggarna.

Nygatan (intill Varuboden)

Denna hållplats är en av de mest använda i Mariefhamn. Det är också en bytestpunkt för resenärer, samtliga linjer i stadstrafiken stannar här. Hållplatsen består av två på- och avstigningsplatser vid

Nygatan där det är en lång bussskur (här bussskur 1) vid korsningen Nygatan-Torggatan och en till bussskur (här bussskur 2) en bit längre upp på Nygatan mot Ålandsvägen.

Vägen till busshållplatsen: Man kommer till busshållplatsen via trottoaren längs Nygatan om man kommer västerifrån. Österut om hållplatsen ner mot Torggatan finns ett övergångsställe över Nygatan. Det är en mycket trafikerad väg och många gående, cyklister med mera att ha koll på.

Bild 12. Turlistor och otydlig text.

Bild 13. Skylt vid bussskuren.

Skyltning och turlistor: De två påstigningsplatserna/bussskurerna är problematiska på grund av den otillräckliga skyltningen som gör det svårt för många att veta var man ska vänta på bussen. I "bussskur 1" finns en skylt med texten "Hållplats Ö,V,J 50 meter" samt en pil mot "bussskur 2". I "bussskur 2" finns ingen skyltning alls om vad det är för hållplats eller att det finns en till hållplats längre ner på gatan. Om man kommer från Ålandsvägen-hållet västerifrån till hållplatsen ser man ingen info, bara en bussskur utan namn. Känner man inte till hur busstrafiken fungerar sedan tidigare är det lätt att stå på fel ställe. I övrigt är även kontrasten på texten "Södra linjen – Norra linjen" (se bild 12.) för låg och tillsammans med att bakgrunden är genomskinlig blir texten svårsläst.

Turlistorerna finns uppsatta i bägge bussskurer men turlistorerna är svårslästa på grund av liten text. Benämningen "Centrum" på sidan av bussskuren är samma som i turlistan.

Bild 14. Bussskur och kantlinje.

Bild 15. Ingången på baksidan av bussskuren.

Bussskur 1: Bussskuren står på trottoaren som består av grå stenplattor. Det finns ingen vit markering mot gatan och inget ledstråk eller reliefplattor för personer med synnedsättning. Trottoarkanten

mot vägen vid platsen för påstigning är alldeles för låg: 3-4 cm. Det bör vara 16 cm. Det är också oklart var exakt längs vägen vid hållplatsen bussen kommer att stanna och om det finns olika påstigningsplatser för de olika bussarna som stannar, ibland stannar två bussar samtidigt.

Bild 16. Låg kant vid Nygatans busshållplats.

Busshållplatsen är av en längre sort med en bänk med plats för cirka fem personer. Bänken saknar arm- och ryggstöd. Avståndet mellan busshållplats och väg är 102 cm, det bör vara 150 cm. Dessutom står det träd på vardera sida om busshållplatsen som gör att en person med rollator eller rullstol inte kommer in i busshållplatsen från busshållplatsens framsida utan att ta sig ut i vägbanan. Det finns dock en ingång vid busshållplatsens baksida där man kommer in med hjälpmedel. Det är en lösning som fungerar som alternativ, men det borde vara bättre skyltat om med pilar exempelvis, så att personer med hjälpmedel ser ingången och inte tar sig ut i gatan.

Det finns plats för en person med hjälpmedel som rullstol mellan bänken och ingången på busshållplatsens baksida. Det finns belysning i busshållplatsen. Två kontrasterande linjer löper längs med varje glasvägg.

Bild 17. Busshållplats 2, längre upp på gatan.

Bild 18. Turlistorna i "busshållplats 2".

Busshållplats 2: Den här busshållplatsen är något mindre än föregående busshållplats. Inne i busshållplatsen finns en bänk för cirka fem personer samt utrymme för en person i till exempel rullstol. Bänken har inte arm- eller ryggstöd. Det finns belysning i busshållplatsen. Kontrastmärkning på glasväggarna saknas.

Denna busshållplats är på godkänt avstånd från vägen samt har en högre trottoarkant vid påstigning än "Busshållplats 1": cirka 13 cm hög. Rekommendationen är 16 cm.

GE-huset

Busshållplatsen "GE-huset" ligger på Ålandsvägen och är en central hållplats som används av många. Hållplatsen har ett annat utseende än övriga och vi kan se att man har byggt med tanke på tillgänglighet.

Bild 19. Skyltning vid busskuren

Bild 20. Turlistor vid Ge-huset

Skyltning och turlistor:

Skyltning samt turlista benämner hållplatsen som "GE-huset". Turlistorna finns uppsatta i bägge busskurer. Bussturlistorna finns på papper innanför plastram och turlistorna är svårlästa på grund av liten text.

Bild 21. Ledstråket längs Ålandsvägen

Bild 22. Ledstråk framför busskuren

Vägen till busshållplatsen: Längs Ålandsvägen löper trottoaren och cykelvägen intill varandra med cykelvägen närmast gatan. Busskuren finns i trottoarens ytterkant (se bild). Ålandsvägen har nyligen byggts om och staden har samtidigt lagt in ledstråk för personer med synnedsättning längs vägen i centrum. Det innebär att hållplatserna längs Ålandsvägen har ledstråk inklusive varningsplattor i relief.

Markbeläggning och trottoar: Vid hållplatsen är det gråa stenplattor, samma som trottoaren. Ledstråket med reliefplattor vänder håll när man närmar sig hållplatsen, går över trottoar och cykelväg, längs med trottoarkanten vid vägen, sedan tillbaka över cykelväg och trottoar och fortsätter längs trottoaren (se bild). det är oklart för gruppen om varningsplattorna på bilden är för påstigning, eller om de varnar om att ledstråket byter håll. Varningsplattor bör finnas vid platsen för på- och avstigning.

Cykelvägen med mycket trafik löper rakt framför busskuren och genom hållplatsen (se bild 22), vilket utgör en säkerhetsrisk.

Närmast vägen finns kontrasterande ljusa stenplattor vilket är bra. Lutningen på vägen är 4,8 grader på brantaste stället vilket är ok. Dock lutar trottoaren och cykelvägen åt motsatta håll så att det bildas en "grop" i mitten, detta hade varit bättre om jämnats ut.

Höjden på kanten ner till gatan är 16 cm vilket är ok och underlättar för personer med exempelvis rullstol att komma ombord på bussarna med ramp om bussen samtidigt sänks.

Bild 23. Busskuren utan sidoväggar vid GE-huset.

Busskur: GE-husets busskur är av en variant med bakre vägg i glas samt tak men inga sidoväggar. Busskurens höjd är tillräcklig. Inne i busskuren finns en bänk för cirka fyra personer samt lika stort utrymme för personer i till exempel rullstol eller personer som står. Bänken saknar arm- och ryggstöd. Det finns belysning i busskuren. Två kontrasterande linjer löper längs med busskurens glasvägg.

Kyrkan

Busshållplatsen "Kyrkan" ligger i närheten av äldreboendet Trobergshemmet och används därmed ofta av äldre och personer med olika funktionsnedsättningar. Det finns ingen busskur, enbart bänk och stolpe med skylt samt turlista.

Bild 24. Vägen som leder till hållplatsen

Bild 25. Korsning före hållplatsen.

Vägen till busshållplatsen:

Man kommer till busshållplatsen längs med trottoaren längs Norra Esplanadgatan. Längs med gatan finns bilar parkerade och vid busshållplatsen är det gulmarkerad streckad linje på trottoarkanten mot vägen, denna är avflagnad och syns dåligt och vi såg åtminstone en felparkerad bil vid tillfället.

Skyltning och turlistor: Hållplatsen heter samma i turlista och på skyltar: "Kyrkan". Bussturlistan finns på stolpen ovanför en papperskorg, vilket försvårar att komma nära med rullstol. Liksom tidigare hållplatser är turlistorna svårlästa.

Bild 25. Hållplatsstolpe med turlista

Bild 26. Bänk vid hållplatsen

Markbeläggning och trottoar: Det finns Ingen busskur bara en bänk på trottoaren, bänken kan därmed bli flyttad av förbipasserande. Bänken har ryggsöd med inga armstöd. Den är utsatt för väder och vind och blir därmed blöt, smutsig och vintertid obrukbar att sitta på när det är is och snö på den.

Trottoarens bredd är 222 cm totalt. En eventuell busskur får plats med tillräckligt utrymme framför, om den förläggas en bit in på gräset.

Busskur: En busskur skulle behövas till denna busshållplats, särskilt med tanke på att den används av många äldre.

Rekommendationer som används i Sverige och Finland:

Svenska Trafikverkets minimikrav för busshållplats i tätort med 1-20 påstigande per dag:

- Plattform med full längd och jämn belagd yta
- Plattformsbredd 1,5 meter
- Plattformshöjd (kantstödet) 16 cm eller högre
- Hållplatsstolpe vid eller mitt för påstigningsplatsen
- Bänk med ryggsöd och armstöd
- Max 5 procent lutning till och från hållplatsen (i dess närhet)
- Gångbana med jämn yta till och från hållplatsen (i dess närhet)

- Belysning vid busshållplatsområdet
- Tidtabellsinformation ska vara belyst och tillgänglig för funktionshindrade
- Telefonnummer för upplysning och störningsinformation i blindskrift

Rekommendationerna för hållplatser med mer än 20 påstigande/dag innefattar utöver ovanstående även:

- Plattformsbredd 2,25 meter
- Kontrasterande kantremsa
- Taktilt och visuellt ledstråk på plattformen

Från "Användbar kollektivtrafik för personer med funktionsnedsättning", Trafikverket, 2010

Cykelvägar:

Från "Utformning av busshållplatser och infrastruktur för busstrafik", Region Västmanland:

Om cykelbana finns på gata med VR60/40 ska den om möjligt dras bakom väderskyddet. I de fall cykelbanan måste dras mellan väderskyddet och bussen bör åtgärder vidtas som främjar ett gott samspel mellan bussresenärer och cyklister. Åtgärderna bör vara av sådant slag att cyklisterna uppmärksammas på bussresenärerna samt att det bidrar till att cyklisterna får en lägre fart.

Från <https://www.sujuva.info/pysakki> med rekommendationer som används i Helsingfors stad (översatt till svenska från finska):

Cykeltrafiken dirigeras bakom parkeringsskyddet och väntplatsen. Cykelbanan kan dras mellan den trånga väntplatsen och busskuren på trottoaren om hållplatsen används väldigt lite och utrymmet är begränsat.

Läs fler och detaljerade rekommendationer om busskurers utformning, exempel på marksten som kan användas med mera via länken ovan, vilket använts som rekommendationer bland annat för Helsingfors kollektivtrafik. Tyvärr finns denna information enbart på finska i dagsläget.

Mariehamn, 3 oktober 2024

Karl Wahlman

Verksamhetsledare

Erika Elfsberg

Kommunikatör

Funktionsrätt Åland rf

Skarpansvägen 30, 22100 Mariehamn

+358 (0)18 22 360, info@handicampen.ax

www.handicampen.ax

